

ȘCOALA PRIMARĂ

ORGAN DE INFORMAȚIUNI A ÎNVĂȚĂTORILOR DIN REVIZORATUL ARADULUI

ABONAMENT:
Anual 40 Lei :: Exempl. 3 Lei

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
NICOLAE CRISTEA

ANUNȚURI:
Un șir 2 Lei

Un nume simbolic: Brătianu.

Nu sunt istoriograf, nu sunt nici politician și cu atât mai puțin diplomat. Ei, dacă e să se știe, sunt un modest muncitor al statului, care peste săptămână, mă ocup cu dragoste de chestiile învățământului primar iar Dumineca și în sărbători, când acest învățământ pauzează, ca ori care creștin bun merg și la s. biserică pentru că așa am fost crescut din casa părintească și tot așa și în institutele unde mi-am câștigat modestele-mi cunoștințe cu cari îmi servesc țara și biserica. Din acele institute știam de copil, că noi Românii aveam un vis de împlinit a cărui întrupare o-aștep-tam cu toții cu un dor nespus. Despre acest vis, căpeteniile noastre ardelenesi au convins pe cei *una sută mii* adunați la *Alba Iulia*, că a sosit plinirea vremii ca visul să se realizeze. Și bunul popor adunat acolo, dând crezare deplină „*domnilor noștri*” cu un cuget și o simțire a scos din peptul său trudit cuvintele sfinte: *Trăiască România-mare!*

Și a străbătut acest strigăt ca un glas dumnezeesc dela o margine până la cealaltă a plaiurilor românești și cu toții erau pătrunși de un fior sufletesc de nedescris văzând că, în sfârșit, a sosit momentul, când toți Românii, uniți în cugete și în simțiri își dau mâna ca nește adevărați frați făcând să dispară acele hotare măestrite cari — împotriva rânduelilor firii — țineau desbinați pe frații de același sânge. Astfel noi generația de azi, avurăm fericitul prilej a vedea și Ardealul și celelalte provincii românești încătușate, întorcându-se la sânul cald al mamei, care la rândul său, spre a grăbi eliberarea fiicelor sale și a face ca această eliberare să fie sigură și vecinică sacrificat-a „*vitelul cel mai gras*” aducând cele mai enorme jertfe, pe cari condeiul nu le poate scrie și mintea omenească nu și-le poate nici închipui măcar.

Și'n extazul provocat de acele clipe mărețe uitase poporul și uitase toți ardelenii și de dureroasa criză de pe vremuri dela „*Tri-*

buna” din Sibiu și de tragicomedia ce se juca nu tocmai de mult, de către eroii din strada Zrinyi din Arad, — uitase cum zic, că așa numiții noștri *frunțași* aveau delicatul obicei de a se pupa azi pentru că mâne să se scuibe reciproc. Credeam că acum în fața unui eveniment epocal își vor modera pasiunile și-și vor ascunde slăbiciunile și dându-și mâna frățească cu toții să invite întreagă suflarea românească la marele praznic național al unirii unde toți împreună:

Să'nvârtim Hora frăției
Pe pământul României.

Ei dar zicala, că lupul își schimbă părul nu însă și năravul, află și acum confirmare deplină în panorama, ce *idolii noștri naționali*, pe cari atâta îi adorăm caută să o desfășure înaintea ochilor noștri, înaintea nevinovatului popor care, în haosul provocat de *domnii noștri*” stă zăpăcit și nu mai știe de care să asculte și pe care să-l urmeze. El știe și vede numai cum *ai săi* să ceartă ca la ușa cortului, în timp ce *dușmanii* astuți și răutăcioși își rād în pumni de destrăbălarea noastră. Iată pentru ce, deși laic pe terenul politice mă incumet totuși a scrie aceste șire. Nu pentru că doar în naivitatea mea aș crede că prin aceste aș putea împedeca ca patimile unora din cei de sus să străbată în straturile atât de încercate ale poporului nostru. Nu! Aceasta o fac mai mult spre a mi ușora sufletul și o fac ca un răspuns poporului care auzind de jafuri, corupții și alte păcate inventate, ne privește în față și cu glas tremurând par'că ne întreabă. Așa căpeteniile are Țara Românească? Sub oblăduirea unor astfel de oameni ne-ați îndemnat să ne cerem? Și o mai fac aceasta pentru că, în firul spectacolului trist pe care *căpeteniile* noastre cu *înalta* lor cultură *occidentală* afiă de bine a ni-l desfășura cu vorba și în scris, nu întrelasă a împroșca cu noroi și a acoperi cu vâlul calumniei și astfel de *nume* de cari sunt legate astfel de fapte mărețe încât pentru *neamul și țara noastră ele reprezintă un simbol* de care cu limbi de viperă și mâni sacrilege nici un

Român nu se poate atinge, fără a ne discredita țara în fața lumii și a ne expune disprețului popoarelor civilizate.

Un asemenea nume este, între altele și cel al familiei *Brătianu*. Cetine istoria națională aflăm că unirea principatelor întemeierea dinastiei, neatârănarea, proclamarea regatului etc. și toate acțiunile pornite cu scop de a contribui la organizarea armatei și la promovarea vieții morale, culturale și economice a țării, alături de alți patrioți distinși toate au fost legate de numele neuitatului *Ioan Brătianu* tatăl. Dânsul a fost acela despre care, în legătură cu războiul pentru neatârănare ne spune Coșbuc că: „*viața întreagă se svârcolise pentru înălțarea țării*”, — „*sprîjină cu multă râvnă pe Domnitorul Carol în gândurile sale*”, a alergat pretutindeni și s'a făcut în patru ca să fie toate bine, se învârtea pretutindeni să le pună toate la cale și să le vadă toate. Era, când în București, când în Craiova, Târgoviște etc. când în tabără. Aici în tabără, ne spune tot Coșbuc despre acest Brătianu că plecând într'o căruță dela *Grivița* spre *Nicopol* căruța se resturnă și trânti pe Brătianu în șanț. Bietul vizitiu de spaimă schimba tot fețe. Marele patriot și Român însă scuturându-se de noroi îi zise: „*Nu-i nimic bădete, zi mai bine să dea Dumnezeu să cadă Plevna așa de iute cât de iute m'ai trântit tu în șanț*”. Iată dar că alături de *Domnitorul țării* Brătianu avea să îndure toate mizeriile și toată urgia vremii și totuși n'a desperat și nu s'a retras după teren până n'a putut exiama cu poetul :

Mi-am văzut visul cu ochii
De-acum pot să mor ferice
Astăzi lumea ne cunoaște
Român zice, viteaz zice!

De numele acestui nemuritor fiu al *gintei latine* sunt legate atâtea fapte mărețe încât a fost, este și va fi privit de toți Românii adevărați, ca un *simbol sacru* al iubirei de țară și de neam. Și țara recunoscătoare a făcut tot ce poate și trebuie să facă un popor nobil pentru fiii săi buni. Monumentele ridicate acestui patriot în București Pitești și alte centre ale vechiului regat sunt tot atâtea altare sfinte înaintea cărora tot Românul are să se închine cu evlavie cea mai curată, căci acele ne reamintesc faptele mărețe ale aceluia, care a fost *Mântuitorul* neamului. *Brătianu* tatăl prin operele sale a pregătit terenul pentru *opera mare* ce avea să vie și și *Cel de sus* astfel a orânduit ca *Brătianu-Fiul* să se desăvârșească opera începută de tatăl său, pentru ca astfel să se împlinească față de aceste nume cuvintele

Scripturii. Toate prin trînsul s'au făcut și nimic fără de dânsul nu s'a făcut din celea ce s'au făcut și pentru ca valoarea simbolică a numelui *Brătianu* în viața noastră națională și de stat să-și ajungă apogeul.

*

În 1916, când *Țara-mamă* a intrat în războiu cu gândul curat de a cuceri cea-vea de cucerit, în fruntea guvernului se afle *Brătianu-Fiul* vrednicul vlăstar al veneratului său tată. Și în situația grea și încărcată de răspundere în care se afla, căutat-a să convingă pe toți de opotrivă;

Că din vultur vultur naște
Din stejar stejar răsare;

Și s'a pornit războiul care s'a petrecut așa precum îl știm cu toții. Ionel Brătianu ca un fiu devotat al neamului stat-a și în bine și în rău — ca și tatăl său — alături de domnitorul țării încurajând pe cei slabi, alinând suferințele celor lipsiți și pregătind acele momente epocale când pe malurile *Siretului*, mica dar viteaza armata română dovedit-a lumii dar mai ales nesățioșilor și cruzilor dușmani de viță mongolo teutonă că: *Pe-aceia nu se trece!* Aceste au fost evenimentele cele mai hotărâtoare din cari au curs apoi ca dintr'un izvor bogat și întăritor *hotărârile dela Chișinău, Cernăuți și Alba-Iulia*: Și în desfășurarea acelor mari evenimente, cari ne-au adus libertatea și întregirea neamului, bine știm că rolul principal, răspunderea cea mai grea și în clipele cele mai primejdioase o avea *Ionel Brătianu*, actualul prin consilier al *M. Sale Regelui*.

Bunul Dumnezeu astfel a dispus ca de acest nume să se lege noi fapte mărețe *până chiar și intruparea deplină a idealului nostru național*. În acest chip însămnătatea simbolică a numelui „*Brătianu*”, a atins cele mai înalte sfere pe cari numai dacă ni-le puteam închipui odată în viața neamului nostru. Și ca aceasta este adevăr, ca să vorbim numai de Ardeal, ne-o dovedesc cu prisosință atât scrișele ziarelor noastre din timpul războiului cât și primirea cu osanale, de care a fost împărțit acest fiu distins al țării, la *Sibiu* ca și la *Arad*, și'n alte părți și încă de către *căpeteniile* cari credincioase tradiției din trecut, acum îl împroașcă cu noroi și ne strigă *Răstigniți-I!* Tot acești *șefi* ai noștri poreclează azi de *ploșnițe* pe aceia din sânul cărora au eșt *puii de lei*, cărora avem să le aducem cea mai ferbinte mulțumite că prin jertfa lor scumpă ne-au mântuit pe noi de *fericita* oblăduire alui *Horthy*.

În fața acestei inconsecvențe a idolilor noștri de ieri și de azi, cari prin vorbele și faptele lor vreau să ne convingă acum — după trei ani — că atunci când au pus la cale *cununia* dela Alba-Iulia, *cuscrii* nu erau pe deplin înțeleși asupra *zestrei*, ba doar nici nu se cunoșteau pe bună cale, ci ar fi intrat în târg cu nește *necunoscuți*, — să ni-se dea voie și noauă simplilor spectatori, ca pe cei ce în anul de miere, au dirijat gospodăria *părechilor cununate* în cele trei centre ale *Daciei*, să-i întrebăm: Părinți ai neamului, când erai sinceri și când spuneai adevărul? Atunci când ne îndemneți ca după amvon și catedră să preaslăvim pe acela a cărui nume simboliza toate speranțele neamului nostru sau azi, când ne sfătuiți pe noi și îndemnați tinerimea să-l arunce cu petri? Când ați fost falși atunci când ne îndemnați a cânta „Hai să dăm mână cu mână” sau acum când copiii noștri, trimiși la *carte*, îi vedem îndemnați a imita pe autorii manifestațiilor, de pe vremuri ale fiilor lui Arpad dela Turda, Orade-mare sau Arad? Părinți ai neamului! Au n'ați cetit că valoarea unui popor crește în măsura în care își știe prețui pe bărbații săi mari? Au nu știți că poporul nostru, har Domnului a avut și își are bărbați săi luminați a căror nume îl exprimă cu evlavie, pentru că acele simbolizează *gloria trecutului, mândia prezentului și speranța viitorului*? Lăsați-l dar să și-i prețuiască și cinstească, nu-l conturbați. Dacă nu cultivați sufletele nu-le corupeți — dacă nu cautați a nobilita inimile, nu le încercați și dacă nu ridicăți al-tare nu dărâmați pe acele ce le avem. Și încă ceva! Rămânia întregită își are *capul* său încoronat despre care numai cei scintiiți la minte pot crede că nutrește alte scopuri, de cât binele *patriei*. Lăsați-l dar să și guverneze țara și poporul așa cum înalta lui înțelepciune îi șoptește. Nu desbinați poporul și nu ne îndemnați la ceartă căci nu suntem dispuși la procese și nici nu ne plac aceste știind că: „*Cearta nu aduce folos*”. Ioun Roșu, rev. șol.

Problema scriso-cetitului.

De Iosif Moldovan.

V.

Ideia ca fiecare om să învețe carte s'a ivit după revoluția franceză, iar legile despre învățământul deobligator să stabilesc după războiul Franco-Teutenic, când se începe o mișcare de reorganizare pe terenul școlar.

Conștiu de importanța afacerii, Grosselin, unul dintre învățătorii francezi de pe acelea

timperi, cunoscând greutatea cu care se luptă învățătorii și școlarii deopotrivă la învățarea scris-cetitului, îndrăznește a rupe cu desăvârșire cu fonetismul și-l înlocuește cu procesul sintetic.

„Procesul sintetic este de o însemnătate capitală în învățământul primar, o manieră infalibilă de a transmite învățături în sufletul elevului. Școlarii mici din cercul familiei aduc cu sine puține idei și cunoștințe clare, pentru-aceia în toate ramurile trebuie să începem instrucțiunea cu elemente, pe cari apoi, după ce le-am întipărit bine în suflet, ușor putem zidi mai departe” — zice cunoscutul nostru profesor de pedagogie dr. Petru Pipos.

De altcum este și vederea lui Locke, că unicul metod îndreptățit de a ne câștiga cunoștințe sigure este *inducțiunea*.

Bacon de Verulan introduse de mult metodel *inducțiunii* în studiul științelor.

Dar să revenim asupra lui Grosselin. El a stabilit principiul, că la învățarea cetitului să nu dezvoltăm sunetele din cuvinte prin analiză, ci să le căutăm în natură, acolo unde le aflăm singuratic, curate și precise, să le percipiem — după posibilitate — cu ajutorul tuturor sensurilor, punând în scopul acesta în lucrare întreg sistemul nervos.

Grosselin a făcut o legătură ușor de înțeles între sunet și literă, iar noțiunile auditive și vizuale le întăria prin diferite mișcări ale organ lor, ochi, nas, buze, limbă, față, ba, punea în serviciul cauzei chiar și mișcările mâinii. „Mâna e dascălul creerului și prin creer, al întregi făpturi omenești” — zice *Aristotel*. Formându-se în urma acestora firele de asociație între diferitele stații din creer, memoria se întărește și noțiunile se sprijinesc și reproduc împrumutat.

Forța procedurii consistă și în împrejurararea, că școlarul în cursul acestor deprinderi nu e silit în contra firii, a sta în atențiune și nemișcare, ci săvârșește o lucrare, care nu se deosebește mult de joc.

Vederile lui Grosselin au aflat consensul multora dintre contemporanii săi, punându-le în practică s'a dat naștere unui nou metod numit *metodul fenomimic*.

Învățătoarea *Carpentier Pape* a perfecționat metodel folosind la dezvoltarea sunețelor niște povestiri pline de sensuții, cari reprezentările le fac mai durabile, apoi promovează buna dispoziție și voia de lucru.

„Să începi cu jocul care stă la temelia muncii mai în toate manifestațiile copilărești și din joc se naște pe nesimțite deprinderea de a munci, zice Mehedinți, și în acest adevăr consistă puterea magică a metodelui *fenomimic*.

PARTEA OFICIALĂ.

No. 795—1922. — **Drepturile electorale ale învățătorilor.** Pentru luminarea corpului didactic de toate categoriile în ce privește activitatea politică a profesorilor și învățătorilor Vă comunicăm spre știre următoarele: a) ordinul nostru circular No. 1152—1921 Pres. se abrogă; b) în perioada de timp, când corpul didactic este convocat prin decret regal, corpul didactic se bucură de toate drepturile cetățenești pe cari le acordă legile Țării. Pot candida deputați ori senatori. Pot în calitate de candidați convoca întruniri publice cu concesiunea autorităților administrative unde pot desvolta programul lor politic; c) în vederea companiei electorale, ca candidați vor putea întreprinde turneuri politice cu concediu dela autoritatea școlară pe lângă prezentarea dovezii de depunere a candidaturii. Este interzis a înceta cursurile ori cărui profesor sau învățător fără concediu și a participa la campania electorală fie ca candidat ori simplu cetățean; d) dela membrii corpului didactic candidați la cameră ori senat, potrivit cu chemarea lor de educatori ai poporului, se așteaptă, ca în întruniri publice politice, să nu uzeze de procedee cari le-ar scădea prestigiul lor și al școlaei pe care o servesc. Pentru atitudini, cari contravin regulamentelor și legilor vor fi reglementat de Forurile disciplinare; e) profesorii și învățătorii pot redacta ziare politice numai cu concesiunea specială dela autoritatea școlară superioară.

Arad, la 23 Februarie 1922.

Moldovan, revizor.

Nr. 828/922. — **Nu se țin lecții în zilele de alegeri,** pentrucă o parte însemnată dintre învățători fac parte din birourile electorale, iar școlaele, ca cele mai acomodate localuri, sunt destinate pentru acele birouri. În baza acestor motive și pentru a da privilegiu învățătorimei de a putea uză de drepturile lor cetățenești suspendăm activitatea școlaelor pe zilele de alegeri 6—10 Martie.

Moldovan, revizor.

Nr. 825. — **Călătorie cu favor pe căile ferate a statului.** În baza ordinului 3656/921 S. VIII. comunicăm învățătorilor următoarele dispozițiuni.

1. La eliberarea carnetelor să i-a de bază salariul fundamental din luna Aprilie a. c. fără spor și anume: Celor cu salariu de 1000 lei cl. I. Celor cu salariu dela 400 până la 1000 lei cl. II. Celor cu salariu până la 400 lei cl. III.

2. Carnetele din trecut cari nu corespund acestor dispozițiuni vor fi trimise Ministerului pentru a fi anulate, emițându-se în locul lor altele fără a se plăti vre-o taxă.

3. Soțiile învățătorilor vor avea dreptul cu începere dela 1 Ian. 1922, la 12 călătorii pe an. Pentru aceasta se va înainta un tablou de persoanele aflate în asemenea condițiuni, în care tablou se va induce numele titulariei, numărul carnetului și clasa, pentrucă pe baza lui să se trimită foile respective, cari vor fi atașate carnetului respectiv.

4. Copii se vor bucura cu începere dela 1 Ian. 1922 de o reducere de 30% în baza unor noi formulare provăzute cu fotografiile lor. Cari vor servi drept carnet de identitate.

După acest nou regulament personalul școlaelor confesionale și particulare nare drept la reducere de tarif p. C. F. R.

Nr. 827/921. — **Confiscarea certificatelor de călătorie cu favor.** Învățătorii neîndreptățiți călătorie cu favor și cei ce demisionează ori să destitue din posturi în senzul ordinului 112072/921 al Ministerului instrucțiunii au să prezinte certificatul spre confiscare revizorului școlar concernent.

Arad, la 24 Faur 1922.

Moldovan, revizor.

Nr. 826/921. — **Corespondența cu oficiile din alte țări.** În baza ordonanței Nr. 30131/921, I. V., comunicăm că adresarea de scrisori oficiale către autorități, corporațiuni sau particulari din străinătate este strict oprită. Ori-ce corespondență ori recercare oficială se va trimite în alte țări numai prin mijlocirea Ministrului nostru de externe, pe cale diplomatică.

Moldovan, revizor.

INFORMAȚIUNI.

Logodna Principesei Mărioara. În ziua de 20 Februarie a sosit în București Regele Sârbiei însoțit de miniștrii Pasici și Nencici spre a celebra logodna oficioasă cu grațioasa principesă Mărioara. Căsătoria se va face în Belgrad.

Grașițele României. Comisiunea româno-jugoslavă pentru delimitarea frontierei Bănățului sau întrunit în Timișoara, pentru regularea tranșeului de frontieră pe baza intereselor reciproce militare strategice; iar misiunea româno-ungară, care își desvoltă activitatea pentru delimitarea graniței în Măcău a trecut la Arad.

Învățătorii în luptele electorale. *Nicolae Cristea* învățător în Mândruloc, candidat de deputat al partidului liberal în circumscripția Șiria desvoaltă activitate cu speranțe de izbândă față cu fostul ministru dr. Șt. C. Pop candidatul partidului național Transilvanian; iar *Iuliu Groșorean* învățător în Galșa, luptă, pentru dobândirea mandatului de senator în circumscripția Radna, față cu părintele *Iancu Ștefanuț* candidatul partidului național liberal.

Numiri: Directoratul general din Cluj al Ministerului Instrucțiunii a numit: *Ca directori:* Ioan Daul Șmandul de jos, Petru Elenes Soborșin, Cornel Voda Buteni. *Învățători titulari:* Ecaterina Dabija Buteni, Vilma Somoru Pecica Romul Muntean Radna, Filofteia Florescu Soborșin, Victoria Grozescu Curtici, Antoniu Szöke Arad miezuina Marko, Georgina Roșca Arad-Gaiu, Hortensia Roșca Arad, Emilia Balázs Arad, Iuliana Lusanszky Arad. *Învățători ajutători:* Ioan Păuna Mișca, Dimitrie Georgescu Macea, Emilia Tăger Arad, Irina Boros Arad, Gizela Szikszay Arad.

Învățători tolerați: Emilia Balog Guravăi, Ștefan Ionescu Socodor.

Harta județului Arad pentru elevii școlaei primare, a apărut și se poate comanda la I. Kerpel în Arad.